

16.-17. november 2023

Hvordan kan folkebibliotekene bidra til regional kompetanseheving?

Nasjonalbibliotekar - Aslak Sira Myhre		
0101NBLO/NBLR	NB Ledelse og rådgivning	Assisterende nasjonalbibliotekar (Roger Jøsevold)

Digital formidling	
0104 DIGO/DIGR	DF - Digital formidling (Trond Myklebust)

Avdeling for biblioteksutvikling	
0102 ABU	ABU - Avdeling for biblioteksutvikling - Svein Arne Tinnesand

Økonomi, personal og juss	
0201 ØPJO/ØPJR	ØPJ - Økonomi, personal og juss (Bernt Fjeldberg)
0203 OKOO	Økonomi (Unni Straumann)
0205 PALO	Personal, arkiv, lønn (Kari Lie Smith-Meyer)

Bygg og tekniske tjenester	
0301 BYGO/-BYGR	BTT - Bygg og tekniske tjenester (Bjørn Skevik)
0303 TEKR/TEKO	Teknisk (Ståle Bakken)

Kulturformidling og informasjon	
0401 KUJO/KUIR	KI - Kulturformidling og informasjon (Eline S Kleven)
0402 PROPUB	Produksjon og publikumsmottak (Linn Cecilie Andresen)
0403 PNR	Redaksjonell formidling (Eirik Kydland starter 01.09.23)
0404 UUS	Utstillinger og skolebesøk (Marte-Kine Sandengen)

Tilvekst og kunnskapsorganisering	
0501 TKLR/TKLO	TK - Tilvekst og kunnskapsorganisering (Kjersti Rustad)
0502 UTVR/UTVO	TK utvikling (Hilde Høgås)
0506 KUAO	Kunnskapsorganisering monografier (Irene Hole)
0507 KUBR	Kunnskapsorganisering pliktavlevert materiale (Trine Granlund)
0509 DEPR	DEPOT (Helen Sakrihei)
0511 TKPLIKT	TK Pliktavlevering tekst (Malin Prytz)
0512 TKLYD	TK Lyd og levende bilder (John Erik Andersen)

Fag og forskning	
0601 FOFO	FF - Fag og forskning (Hege Høstøien)
0602 BOKO/BOKR	Bøker og språk (Jens-Morten Hanssen)
0603 SJBO/PRIR	Sjeldne bøker og privatarkiv (Bente Granrud)
0604 MUSO/MUSR	Musikk (Ingrid Romarheim Haugen - konst.)
0605 VMKO/VMKR	Visuelle medier og konservering (Arthur Tennøe)
0607 PUBO	Publikumstjenesten (Marthe Westjordet)
0608 NLI	Norsk Lokalhistorisk Institutt (Marthe Hommerstad)

Avdeling for tilrettelagt litteratur	
1101 ATL	ATL Ledelse (Øyvind Engh)
1102 TEKNO	Teknologiseksjonen (Arne Kyrkjebø)
1103 FORM	Formidlingsseksjonen (Jorunn Wold)
1104 OUP	Offentlig utvalg for punktskrift (Øyvind Engh)

Kulturarvdigitalisering	
0801 KD	Kulturarvdigitalisering (Svein Arne Solbakk)
0804 LYDR / LYDO	LYD (Lisbeth Johannessen)
0805 FOTOR	FOTO (Kjetil Iversen)
0806 LEBI	Levende bilder (Stig Sivertsen)
0808 MATR/MATO	Magasin- og materialhåndtering (Gunhild Myrbakk)
0809 SFKD	Senter for kulturarvdigitalisering
0810 Papirdig 1R	Papirdigitalisering 1 (Arne Edvardsen)
0811 Papirdig 2 R	Papirdigitalisering 2 (Mats Nylund)
0812 Papirdig 3 O	Papirdigitalisering 3 O (Åre Flågan)

IKT-avdelingen	
0901 IKT	IKT-avd. (Wilfred Østgulen)
0902 IKTP	IKT Plattform (Sverre Bang)
0903 IKTA	IKT Applikasjon (Frank Sjøvold)
0904 IKTT	IKT Tjenester (Line Lind - konst.)

Nasjonalbiblioteket, Avdeling for bibliotekutvikling

- Nasjonalbiblioteket er statens utviklingsorgan for bibliotekfeltet og skal bidra til å utforme og gjennomføre en nasjonal bibliotekpolitikk for folke- og fagbibliotek.
- Avdeling for bibliotekutvikling har hovedansvaret for dette.
- Mandatet sier at Nasjonalbiblioteket skal bidra til å utvikle og styrke bibliotekene som aktive og aktuelle samfunnsinstitusjoner gjennom tjenesteutvikling og i dialog med norske folke- og fagbibliotek.

Hva gjør avdelingen?

Forvaltning

Nasjonal bibliotekutvikling

Bibliotekloven

Fengselsbibliotek

Kulturrådets innkjøpsordning

Bibliotekstatistikk

Utvikling

Utlysing av midler

Brukerundersøkelser og innsikt

Bibliotekkortet

Biblioteksøk

Samarbeid, rådgiving, kompetanseheving

Kurs og konferanser

Nasjonal bibliotekstrategi. Strategisk råd

Kompetansbanken

Nasjonal bibliotekstrategi

Rom for demokrati og dannelse

- Lagt fram av Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet i 2019 (2020-2023)
- Utvidet nasjonalbibliotekstrategi 2023-2025 lagt fram september 2023
- Målet med strategien er å «videreutvikle bibliotekene som relevante og viktige kunnskapsinstitusjoner som skal bidra til folkeopplysning og dannelse i befolkningen»
- Regjeringen legger frem konkrete tiltak langs tre hovedlinjer som sammen skal bidra til å oppnå målet:
 1. Formidling
 2. Samarbeid og utvikling
 3. Infrastruktur
- Strategien følges opp av Nasjonalbiblioteket v/Avd. for bibliotekutvikling i samarbeid med Nasjonalbibliotekets strategiske råd

Rom for demokrati og dannelse

Folkebiblioteket som kunnskapsarena

- «**Folkeopplysning handler om biblioteket som kunnskapsarena**, der befolkningen skal ha tilgang til forskningen og kildene, og biblioteket skal bidra til utvikling av kritisk tenkning og digital dømmekraft i befolkningen. Helt fra de norske folkeboksamlingene ble etablert for nesten 200 år siden har biblioteket hatt rollen som dannelsesinstitusjon.» (s.4)
- «Roller som formidler og en som åpner opp samlinger og forskning, **er fremdeles like aktuell**. Den **kan styrkes gjennom mer samarbeid** mellom folkebibliotek og universitet- og høyskolebibliotek.» (s. 4)

Rom for demokrati og dannelse

Om fag- og forskningsbibliotekene

«... formidlingsoppdrag som også retter seg mot allmennhetens behov for forsknings- og kunnskapsbasert informasjon. Fag- og forskningsbibliotekene inngår på den måten i vårt nasjonale kunnskapssystem, **ofte i nært samarbeid med andre bibliotek.**» (s. 14)

Lov om folkebibliotek

§ 1.Målsetting

«Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet...»

Hva innebærer det for folkebibliotekene å bidra til regional kompetanseheving?

- Individ-/virksomhetsnivå: Bidra til at innbyggere og virksomheter i regionen har muligheten til kompetanseutvikling gjennom folkebibliotekets tjenester
- Systemnivå: Bidra til at folkebiblioteket inngår som aktør i satsinger på kompetanseutvikling lokalt og regionalt

Regionale kompetanseaktører og folkebibliotekenes rolle

Prosjekt ved Trøndelag fylkesbibliotek 2023-2025
(1,6 mill. kr. over to år)

Trøndelag fylkesbibliotek
Trööndelagen fylhkengærjagåetie

Utvikle folkebibliotekets praksis og nettverk for å støtte studenter og andre innbyggere som er i en læringssituasjon. Hensikten er:

- Å utvikle folkebiblioteket som medspiller og ressurs i lokalsamfunnsutvikling og arbeid med lokale/regionale kompetansestrategier
- Å styrke bibliotekansattes kompetanse og trygghet i rollen som kunnskapsaktør
- Å tilby studenter og andre lærende et lokalt studiested
- Å utvikle praksisfellesskap på tvers av kommuner når det gjelder tjenester til studenter og andre lærende

Nasjonalbiblioteket

Regionale kompetanseaktører og folkebibliotekenes rolle

Prosjekt ved Trøndelag fylkesbibliotek 2023-2025

Trøndelag fylkesbibliotek
Trööndelagen fylhkengærjagåetie

Vi ser for oss en todeling av prosjektet:

- **Etablere og utvikle samarbeid** mellom ulike regionale kompetanseaktører og prosjektbibliotek
- **Styrke folkebibliotekenes kompetanse og rolle** som kunnskapsaktører, med spesiell tilrettelegging i prosjektkommunene

<https://bibliotekutvikling.no/prosjektbank/prosjekt/regionale-kompetanseaktorer-og-folkebibliotekenes-rolle/>

Nasjonalbiblioteket

Hvordan kan folkebibliotekene bidra til regional kompetanseheving?

Tilnærming i fire trinn

1. Kartlegge aktuelle utfordringer og satsinger – nasjonalt, regionalt og lokalt
2. Identifisere hvilke muligheter biblioteket har til å bidra
3. Se på muligheter for samarbeid og allianser
4. Videreutvikle egne tjenester

1. Kartlegge aktuelle utfordringer og satsinger – generelt

Regjeringa vil:

- Lansere ei reform for desentralisert utdanning over heile landet, blant anna gjennom lokale utdanningssenter som i hovudsak er eigde av fylka eller har samarbeidsavtaler med eksisterande institusjonar. Utdanningssentera skal få eit særleg ansvar for utdanning der folk bur, basert på lokale kompetansebehov.

– og på bibliotekfeltet

2. Identifisere hvilke muligheter biblioteket har til å bidra

Og utviklings-/endringsbehov

- Fysisk tilrettelegging i biblioteket
- Tilgang til litteratur og informasjon
- Digital tilrettelegging i biblioteket
- Veiledning

Digital tilrettelegging i biblioteket

Nye tiltak i Nasjonal bibliotekstrategi

- Nasjonalbiblioteket skal i tett dialog med bibliotekfeltet bidra til etableringen av **felles en nasjonal digital infrastruktur i norske folkebibliotek**
- Nasjonalbiblioteket skal i tett dialog med bibliotekfeltet utrede ulike modeller for **organisering og finansiering** av digital infrastruktur for folkebibliotekene for perioden etter 2025
- I forbindelse med behandlingen av den nye bokloven våren 2023 vedtok Stortinget et anmodningsforslag om å **utrede om det er mulig å fastsette bestemmelser for folkebibliotekene om digitalt utlån** av digitale verk. Regjeringen vil følge opp dette

3. Se på muligheter for samarbeid og allianser

- Utforske samarbeid lokalt/regionalt
 - med andre bibliotek
 - med andre aktører
- Arbeide for å bli inkludert i satsinger, strategier, planer
 - regionalt
 - lokalt

4. Videre- utvikle egne tjenester

Styrke egen kompetanse

Bibliotekutvikling | Kompetansebank

ForumSøkLogg innMeny

HeimAlt innhaldArrangementOm kompetansebankenSend inn bidrag

Kompetansebanken

Nasjonalbiblioteket lanserer i samarbeid med fylkesbiblioteka *Kompetansebanken*, ein nettstad der vi deler nettkurs, filmar, tilbod om opplæring, arrangement og ressursar til kompetanseheving for deg som jobbar i bibliotek.

Kommende arrangementer

10 Novem ber	ARRANGEMENT The Munin Conference o n Scholarly Publishing
16 Novem ber	ARRANGEMENT Nasjonal punktskriftkonf eranse
19 Novem ber	ARRANGEMENT Nordisk litteraturuke 202 3

[Sjå alle arrangement →](#)

Tema

Administrasjon og leiing →	Barn og unge →	Bibliotek og samfunn →
Formidlingsmetodar →	Informasjonskompetanse →	Kunnskapsorganisering →
Nye tenester →	Samlingsoppbygging →	Synleggjering og marknadsføring →

4. Videre- utvikle egne tjenester

Styrke egen kompetanse

RESSURS

Kunnskapsaktør –kursløyper og teksthefte

Kursmateriale laget for å ta et helt nytt grep om bibliotekets rolle som kunnskapsaktører og for jevnlig kompetanseheving.

4. Videre-utvikle egne tjenester

Lære av prosjekter

- Delta i prosjekter
- Utnytte prosjekteresultater

Bibliotekutvikling > Prosjektbank

Prosjektbank

SØK

Søk...

TYPE

☐ Utviklingsmidler

393

☐ Tiltak aktiv formidling (2021-2024)

228

KATEGORI

☐ Innsatsområder

312

☐ Forprosjekt

43

☐ Fritt forsøk

38

TILDELT BELØP

0 — 6 000 000

AR

2013 — 2024

VISER 1-10 AV 621 TREFF

Sorter etter

Ut av biblioteket – Formidling 2023 i Nordland

Aktiv formidling

Pågående

Prosjekteier: [Nordland fylkesbibliotek](#)

Samlet støtte: 450 000

1-årig tildeling. Tidsperiode: 2023

Mål: Tiltaket skal føre til at søkerbibliotekenes tjenestetilbud skal bli mer synlig utenfor biblioteket slik at nye brukere nås. Det er et mål at flere, spesielt barn og unge, skal bli [...]

Berekraft, biosfære og bibliotek – samarbeid i Nordhordland UNESCO biosfæreområde

Utviklingsmidler

Pågående

Prosjekteier: [Alver bibliotek](#)

Samlet støtte: 500 000

1-årig tildeling. Tidsperiode: 2023, 2024

Mål: Biblioteka i Nordhordland skal samarbeide om å planlegge, utvikle og gjennomføre interaktive arrangement innan Nordhordland UNESCO biosfæreområde. Hovedmål for prosjektet: - Vekkje engasjement, interesse og kunnskap hos innbyggjarane innan berekraft, [...]

Felles lese loft i Litteraturbyen

Utviklingsmidler

Pågående

Prosjekteier: [Lillehammer bibliotek](#)

Samlet støtte: 100 000

1-årig tildeling. Tidsperiode: 2023, 2024

Mål: Få flere barn og unge til å lese og bli interessert i litteratur gjennom å styrke samarbeidet mellom skole og folkebibliotek, og utarbeide en helhetlig leseleststrategi i Lillehammer kommune med [...]

Gamle ord i nye spor

Utviklingsmidler

Pågående

Prosjekteier: [Lillestrøm bibliotek](#)

Samlet støtte: 500 000

Noen aktuelle utviklingsprosjekter

Folkebibliotek og bidrag til kompetanseutvikling

- *Folkebibliotek som kunnskapsaktør 1.0 og 2.0.* Troms og Finnmark fylkesbibliotek (2018-2022)
 - Mål: Utvikle folkebiblioteket som kunnskapsaktør i lokalsamfunnet
- *Biblioteket som samskaper.* Innlandet fylkesbibliotek (2018-2021)
 - Mål: Bibliotekene skal være nyskapende og relevante samfunnsutviklere
- *Næringsutvikling for samfunnsutvikling med biblioteket som arena – etablering av tilflyttertorg.* Rana bibliotek (2021-)
 - Mål: Skape et tilflyttertorg som skal skape god integrering av arbeidsinnvandrere og tilflyttere

Noen aktuelle utviklingsprosjekter

Folkebibliotek og bidrag til kompetanseutvikling

- *Informasjonsknutepunkt Agder*. Universitetet i Agder (2022-)
 - Mål: Bistå regionale fagmiljøer med å dekke informasjonsbehov bedre gjennom ulike aktiviteter som seminar, webbaserte løsninger og utadrettet arbeid.
- *Kompetanseløft for formidling av forskningsbasert kunnskap i folkebibliotek*. OsloMet (2023-)
 - Mål: Øke verdien av folkebibliotekene som åpne, uavhengige og tilgjengelige kunnskaps- og læringsarenaer ved å styrke folkebiblioteket som studiested for fjernstudenter og andre som trenger det
- *Skreddersydde bibliotek tjenester som del av fleksible og desentraliserte studietilbud*. Høyskolen Kristiania (2023-)
 - Mål: Utvikle relevante bibliotek tjenester i desentralisert utdanning

Oppsummering

- Bibliotekenes oppdrag som kompetanseaktør er forankret i bibliotekloven og nasjonal bibliotekstrategi
- Rollen som kompetanseaktør utøves og utvikles både gjennom bibliotek tjenestene og ved systematisk samarbeid med andre aktører
- En trinnvis tilnærming kan bestå i å skaffe oversikt over satsinger, identifisere muligheter, bygge samarbeid og videreutvikle tjenester
- Bibliotekene kan utvikle rollen som kompetanseaktør gjennom prosjekter og samarbeid med varierende innfallsvinkler med støtte fra NBs utviklingsmidler